

DIEDERIK DE GEUS

**NIETS IS WAT
HET LIJKT**

Alfabet Uitgevers

2024

'Cops wake up different every morning from the rest of us. Our worst nightmare is just their Wednesday.'

- quote uit de serie *Southland*

Proloog

Daar lig ik dan, eenzaam op zolder. Ik heb inmiddels al een jaar niet bij mijn vrouw in mijn eigen bed geslapen. Ik heb elke nacht last van eindeloze nachtmerries, herbelevingen en stressdromen. Elke nacht is een gevecht om niet te verdrinken in emoties van angst en elke nacht sta ik er alleen voor. Wat is er mis met me? Ik ben een gezonde jongen van achtendertig jaar.

Mijn lijf voelt moe aan. Vooral vanbinnen, maar ook mijn omhulsel is gehavend. Slapeloos onder het schuine dak tel ik de littekens op mijn handen. Ze herinneren me aan wat ik meemaakte, aan wie ze vasthielden, aan waar ze allemaal zijn geweest. Ze hielpen me te vechten voor mijn leven – en nog vaker voor dat van iemand anders. Ze sloegen ramen in en braken deuren open om mensen te kunnen helpen of om verdachten aan te houden. Mijn polsen heb ik gekneusd, mijn handen ontwricht en ik ben tot bloedens toe gebeten. Nadat ik mijn hand had openge-sneden, is een plastisch chirurg vier uur lang bezig geweest om de pezen, spieren en zenuwen van mijn pink weer aan elkaar te zetten.

Net zo vaak waren mijn handen liefdevol en kalmerend. Ik heb ontelbaar veel mensen mogen troosten, omarmen en geruststellen door mijn handen op hun rug of schouders te leggen. Daders en slachtoffers, oude mensen en kleine

kinderen, wildvreemden en collega's. Wat ben ik mijn handen dankbaar.

Maar als ik mijn ogen dichtdoe, voel ik de littekens branden. Want er is nog zoveel meer. Harten die niet meer klopten, longen die niet meer ademden en lichamen waar het leven al uit was. Mijn ogen, wat hebben ze veel gezien in al die jaren bij de politie. Als ik ze ook maar even sluit dienen de talloze heftige beelden zich aan. Ze flitsen voorbij. Steeds weer. Achteraf had ik ze veel vaker willen sluiten, maar ik hield ze open. Alertheid boven alles. Ik moest en zou ze openhouden.

Ik zie mijzelf nog staan tot mijn knieën in het water op zoek naar vermiste of verdronken personen, tot mijn enkels in de modder op zoek naar verdachten en langdurig met mijn ijskoude tenen diep in de sneeuw bij verkeersongevallen. Ik kon altijd rekenen op mijn benen en mijn voeten, die zoveel hebben moeten rennen. Naar het gevaar toe, achter het gevaar aan. Maar nu, nu heb ik zelfs moeite met staan en lopen, en voelt het alsof ik elk moment naar de grond kan zakken. Ben ik dit nog wel? Wat is er met me gebeurd?

In mijn buik raast een wervelwind van emoties. Ik verkeer al een jaar in totale paniek, angst, stress. Ik ervaar schuldgevoelens, boosheid en verdriet. Ik kon altijd vertrouwen op mijn onderbuikgevoel bij meldingen. Dat kun je niemand leren, maar net als veel agenten had ik het ook. Een zesde zintuig, een voelspriet waardoor iets je opvalt. Maar nu weet ik niet wat mij overkomt. Ik probeer mijn lichaam tot rust te manen, rust die ik zo hard nodig heb, maar ik blijf in opperste staat van paraatheid, mijn stressniveau daalt niet meer. Hoelang kan ik dit nog volhouden?

Ik ben moe. Zo moe. Mijn lichaam lijkt op te zijn. Maar

bovenal gaat het mentaal heel slecht. Het voelt alsof mijn hersenen zijn doorgebrand. Ik heb al langer dan een jaar hoofdpijn, een harde pieptoon (tinnitus) in mijn oren en mijn focus is weg. Het lukt me niet meer om te lezen, te schrijven en ik kan zelfs geen Engels meer praten of verstaan. Ik begrijp niets meer van mijn leven en ben mijzelf kwijt. Wie ben ik? Waar is die Diederik die altijd zo vrolijk, energiek en enthousiast was? Het voelt alsof ik gek word. Ik ben bang. Zo bang. Dat ik niet meer terug kan komen uit de donkerte. Ik heb mijn beide zoontjes een brief geschreven zodat ze die nog hebben van papa indien ik mijn verstand verlies. Ik was altijd in controle maar nu kom ik er niet meer uit.

*

Inmiddels is het 2024. Deels ben ik teruggekeerd uit de donkerte en uit het diepste dal ben ik weer omhoog aan het klimmen. Voor mijn kinderen wil ik weer de beste versie worden van mijzelf. Maar mijn huwelijk is ten einde en ik zit al vier jaar thuis met PTSS en een depressie. De specialisten wijten het aan een opeenstapeling van traumatische meldingen in de afgelopen zeventien jaar en omdat ik er onwetend al jaren mee rondliep, kreeg ik de depressie er gratis bij. Van noodmelding naar noodmelding, al die jaren. Ik koos voor dit werk vanwege de mensen. Mensen in het algemeen. Niet een bepaalde groep mensen, geen bepaalde leeftijd, cultuur of achtergrond, maar álle mensen. Ik wilde in positieve zin iets kunnen betekenen voor een ander. En dat heb ik mogen doen, waar ik altijd dankbaar voor zal blijven. Achteraf zie ik in dat ik mijzelf daarbij te vaak ben vergeten.

Toch vind ik het werken bij de politie het mooiste beroep dat er bestaat en mis ik het werk nog elke dag. Als ik de sirene van een politiewagen hoor loeien in de verte wil ik weer mee. Je zult je misschien wel afvragen waarom? Wat maakt dit beroep zo speciaal en waarom betekent het zoveel voor mij? In dit boek neem ik je mee langs verschillende meldingen in het dagelijkse politiewerk om te laten zien wat ik bedoel. Ik heb zoveel prachtige, lieve, bijzondere mensen ontmoet en heb er zo vaak voor hen kunnen zijn. Net zo vaak waren de diensten zinderend spannend en over de top heftig. Ik zie steeds meer in dat het misschien niet zo normaal was als ik mijzelf liet denken en deed voorkomen. Ik hoop je met deze verhalen inzicht te geven in ons werk, zodat je de mensen achter het uniform en de zwaailichten leert kennen. Daarnaast wil ik het onderwerp PTSS verder op de kaart te zetten en iets in beweging zetten voor het mentale welzijn van agenten en andere dienstverleners. Dag en nacht zijn zij waakzaam en dienstbaar voor jou en voor mij. Daarvoor verdienen ze de grootst mogelijke waardering. Met dit boek wil ik hun nog eens een hart onder de riem steken. Rijd mee met mijn meldingen en je zult nooit meer op dezelfde manier kijken naar agenten en hulpverleners op straat.

De aanhouder wint

In de nacht is ons werkgebied groter. Dit klinkt misschien raar, maar in de nacht kunnen we veel sneller ergens aankomen omdat er minder verkeer is en de meeste verkeerslichten oranje knipperen of zelfs uitstaan. Zo kan het belangrijk zijn om 's nachts mee te luisteren naar meldingen in aangrenzende gebieden die overdag te ver weg zijn.

Deze nacht had ik dienst met Douwe, een collega van wie ik veel geleerd heb sinds ik van de opleiding kwam. Douwe heeft een rugzak vol ervaring en is een van de helden binnen ons Basisteam Hoorn. Hij was overal bij en had altijd de mooiste aanhoudingen. Direct na mijn opleiding draaiden we veel diensten samen en ik zag hem niet alleen als dierbare vriend en ervaren collega, maar ook als vaderfiguur. Privé komen we ook geregeld bij elkaar over de vloer en met trots kan ik zeggen dat ik door hem en zijn lieve vrouw (tevens mijn leidinggevende) Lucienne als bonuskind binnen hun gezin ben opgenomen. Tijdens het werk leerde Douwe mij dingen die je niet op de politieacademie kunt leren, maar alleen in de praktijk: tactisch, integer en slim politieoptreden dat altijd leidt tot resultaat. Maar ook echt *altijd*. Zijn motto was dan ook: de aanhouder wint.

Douwe en ik reden samen door de duisternis van de nacht ergens in de buurt van Hoorn toen er een alarm

klonk over onze portofoons. Heftige meldingen worden altijd vooraf aangekondigd door een alarm zodat iedereen weet dat ze scherp moeten zijn en mee moeten luisteren. Ditmaal betrof het een heterdaad overval. Een juwelier had tot laat in de avond gewerkt en verliet met een goede dagopbrengst zijn winkel. Maar hij werd in het donker opgewacht door vier overvallers met bivakmutsen en een vuurwapen die met flink geweld zijn opbrengst van hem afnamen.

De collega's uit Alkmaar zaten dichtbij, ze reageerden adequaat en kregen de vluchtauto met de verdachten al snel in het zicht. Bij het horen van de melding zakten Douwe en ik richting Heerhugowaard af om daar met onze auto positie in te nemen voor het geval de verdachten deze kant op zouden komen. We luisterden mee over de portofoon en hoorden dat de collega's in achtervolging zaten en inderdaad onze kant op reden, met hoge snelheid. Dat hadden we goed ingeschat. Tegelijk met de adrenaline steeg ook ons enthousiasme. Het is altijd spectaculair om collega's over de portofoon te volgen die in een achtervolging zitten, zeker als er een grote kans bestaat dat je zelf ook tot actie over moet gaan. Zo hoorden we dat de verdachten na een filmachtige achtervolging een doodlopende straat insloegen, waar ze wel moesten stoppen. De agenten die achter het voertuig aan reden zagen de vier verdachten uitstappen. Daarop trokken ze hun vuurwapens en losten waarschuwingsschoten, waarop twee verdachten zich direct overgaven. Zij vonden het hun leven niet waard om te vluchten en werden ter plaatse aangehouden. De andere twee verdachten waagden het erop, zetten het op een lopen en waren inmiddels uit zicht verdwenen.

Omdat de verdachten niet alleen een flinke buit hadden gemaakt, maar ook een vuurwapen hadden, kwam er uit alle omliggende gebieden assistentie om zo goed mogelijk de wijk af te zetten en hen niet meer te laten ontsnappen. Al snel werd er ook een politiehond ingezet, die vanaf de vluchtauto een geurspoor volgde, waardoor meteen een derde verdachte kon worden aangehouden, die zich in een achtertuin bij een woning had verstopt. Een strakke actie tot zover, nog maar één verdachte te gaan. Het gebruikte vuurwapen was nog niet aangetroffen bij de inmiddels drie aangehouden verdachten. Grote kans dus dat de laatste verdachte dit wapen bij zich droeg.

Douwe en ik namen positie in om een stuk van de wijk af te blokken, op een locatie die de meldkamer ons had gegeven. Zij hebben het beste overzicht waar de eenheden zich bevinden en hoe de wijk afgesloten kan worden. Zo hadden we met een aantal surveillance-eenheden een ruim gebied afgezet om de vluchtauto heen. Ik was daar plaatselijk niet bekend en we vonden onze locatie via de digitale kaart op onze telefoon. We stonden aan de rand van een nieuwbouwwijk, nabij de doorgaande weg. Helaas werd ons zicht deels belemmerd door een groen dijkje dat vermoedelijk functioneerde als geluidswal of bedoeld was om de wijk groener te maken. Prachtig, maar in ons geval zeer ongunstig, want het ontnam ons het zicht. Inmiddels regende en waaide het keihard. Als we het gebied echt helemaal dicht wilden zetten, zou één van ons verderop op de rotonde moeten gaan staan. Vanaf daar was de hele situatie goed te overzien. Maar de regen kwam nu met bakken uit de hemel – en hoe groot was de kans nu echt dat de verdachte deze kant op zou komen? Bovendien wist ik wat ze

bij de politie altijd zeiden: een goede agent wordt niet nat.

Maar dit gezegde ging niet op, wist ik inmiddels. Ik had al meerdere malen in sloten gelegen om levens te redden of boeven aan te houden. Gelukkig had Douwe een regenjas meegenomen. Ik trok het oude plasticachtig klamme ding aan en stapte uit de wagen. Dit was een ouder jasje dan dat ik had gekregen, ergens op het zwarte jasje zat een klein politielogo verstopt; ik was goed in het donker gekleed nu. Opgejaagd door de wind joeg de regen horizontaal door de straten. Ik gaf mijn nieuwe positie door aan de meldkamer, die begreep dat we beide posities daar nu solo bemanden. Ik keek nogmaals op mijn mobiele telefoon om de locatie scherp te krijgen, om te zien welke kanten ik in de gaten moest houden. Binnen enkele seconden was het ding kletsnat en grote regendruppels op mijn touchscreen namen de controle over van mijn smartphone. Onbekend in dit gebied zeiden de straatnamen me niets. De Oosttangent met de Van Veenweg. Oosttangent, Van Veenweg. Als die verdachte hierlangs kwam moest ik snel kunnen zeggen waar ik stond zodat de overige collega's uit dit gebied zouden weten waar ze naartoe moesten komen.

Ik liep de iets hoger gelegen rotonde op en ging in het midden tegen de paal staan met de wegwijsborden. Als ik in de richting keek vanuit waar de verdachte waarschijnlijk zou komen, kreeg ik vol de wind en regen in mijn gezicht. Binnen een paar minuten was ik al behoorlijk afgekoeld. Ik kon op een gegeven moment niet meer onderscheiden of het regenwater was dat van mijn neus stroomde of dat ik een loopneus had en had al gauw geen droog stukje uniform meer over. Om de paar minuten draaide ik een rondje

om even mijn gezicht uit de wind te halen. Ook al was dat dan maar drie of vier seconden, het maakte de situatie iets draaglijker. Het idee om terug te lopen naar Douwe en de warme dienstauto was erg aantrekkelijk, maar ik was nu toch al zeiknat. Nog even volhouden, dacht ik elke keer. De aanhouder wint, kom op Died, de aanhouder wint, hoe guur en nat het ook is.

Na een goed half uur draaide ik voor de zoveelste maal een rondje om mijn gezicht even die paar seconden luvte te gunnen, maar halverwege het draaien zag ik iets bewegen... Niet in het afgezette gebied dat ik het afgelopen halfuur in de gaten had gehouden, maar achter mij, in de hoek van een sloot. Ik zag een silhouet van een persoon die uit de sloot klom, maar geloofde even niet wat ik zag en ik wreef de regendruppels uit mijn ogen. Maar het was echt een persoon en hij rende op ongeveer tien meter afstand langs me. Dat moest de laatste verdachte zijn! Ik voelde hoe binnen een seconde mijn hele lijf warm werd van de adrenaline.

Ik twijfelde geen moment, pakte mijn vuurwapen en richtte het op de verdachte. Ik drukte de noodknop van mijn portofoon in en zei snel: 'Ik zie de verdachte rennen op mijn locatie.' Door de stress was ik de straatnamen meteen weer vergeten. Ze wilden weten waar ik stond. 'Op de locatie die u doorgegeven had, OC*!' riep ik naar de meldkamer. Ik klikte de zaklamp aan die ik in mijn andere hand had en schreeuwde luid: 'Politie, handen omhoog! Police, *handenomhoognu!*' Die laatste zin vloog zo snel over mijn lippen dat het wel één woord leek.

* OC = Operationeel Centrum Politie oftewel: de Meldkamer

Ik zag de verdachte schrikken. Hij had mij in de donkere regenjas nooit zien staan midden op de rotonde. De loop van mijn vuurwapen hield ik strak op zijn borst gericht. Ik scheen mijn zaklamp vol op hem en zag dat hij twijfelde. Ter hoogte van zijn middel zag ik duidelijk dat hij iets onder zijn jas had zitten, zou dat het vuurwapen zijn? Op zo'n moment lijkt de tijd stil te staan. Mijn focus was compleet op de houding en blik van de verdachte. Ik was klaar om de trekker over te halen zodra hij met zijn handen naar zijn jas zou reiken. Ik riep met luide stem dat ik mijn vuurwapen op hem gericht had en dat ik zou schieten bij elke verdachte beweging. Alles leek op dat moment in slow motion te gaan, ik zag de vallende regendruppels uit elkaar spatten op de jas van de verdachte. Geef je over dacht ik, geef je gewoon over! Grijp niet naar de bobbel onder je jas!

Zijn handen kwamen in beweging... Hij stak ze in de lucht, goddank. 'Op je knieën zitten, nu, get on your knees! GET ON YOUR KNEES NOW!' Zodra hij op zijn knieën zat, gebood ik hem plat op zijn buik te gaan liggen. Ik hoorde Douwe over de portofoon aan de meldkamer doorgeven waar ik precies stond en hij riep dat hij naar me toe kwam. 'Hou hem onder schot tot ik bij je ben, Died. Benader hem niet zonder dat ik erbij ben,' riep hij over de portofoon. Ik hield mijn vuurwapen strak op de verdachte gericht. 'Niet bewegen, anders schiet ik, don't move, do NOT MOVE, or I will shoot!' riep ik. In de verte zag ik Douwe aan komen rennen. Toen hij bij me was hielden we samen de verdachte aan. We hadden hem! We hadden de laatste verdachte te pakken, er was rust. Douwe was trots op me en dat liet hij weten ook. We reden met de verdachte naar het bureau in Heerhugowaard, sloten hem in, namen de

bedankjes in ontvangst van de collega's uit dat gebied die dankbaar waren dat we aangesloten waren en zetten alles op papier voor het dossier. En toen het werk erop zat reden we terug richting Hoorn. In mijn nog klamme en natte uniform zat ik op de rijdersstoel bij te komen toen Douwe mij aankeek en zei: 'Died, zo zie je maar weer, de aanhouder wint.'